

ACCOUNTANTSVERSLAG 2022

Gemeente Bunnik

27 juni 2023

Per saldo persoonlijk

Independent Member of
PrimeGlobal

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Bunnik
Postbus 5
3980 CA Bunnik

Behandeld door: drs. C.L. Willems RA & G.C. Helminck RA MSc EMA
Ons kenmerk: 1020124-2022-ACV
Datum: 27 juni 2023

Betreft: Accountantsverslag 2022

Geachte raad,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2022 van de gemeente Bunnik aan. Onze opdracht is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging van 8 november 2022. Dit verslag gaat in op onze belangrijkste bevindingen uit de controle van de jaarrekening 2022.

De jaarrekening 2022 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Bunnik. Wij hebben dit verslag op 9 juni 2023 met zowel de ambtelijke organisatie als de portefeuillehouder voorbesproken. Op 12 juni hebben wij het verslag ook met de gemeentesecretaris voorbesproken. Op 13 juni 2023 hebben wij dit verslag besproken met de auditcommissie van uw gemeente.

Wij bedanken de medewerkers van de gemeente Bunnik voor de open en constructieve wijze van samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Met vriendelijke groet,

Eshuis Registeraccountants B.V.

Was getekend: drs. C.L. Willems RA

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Inhoudsopgave

→ Samenvatting	5
Dashboard accountantscontrole	6
Significant risico	8
→ Analyse jaarrekening	9
Inhoudelijke bevindingen	10
Financiële positie	17
Resultaatanalyse	18
→ Controle verschillen	19
→ Administratieve organisatie en interne beheersing	22
→ IT-audit	24
IT-audit	25
→ Overige onderwerpen	26
Overige onderwerpen	27
Wet Normering Topinkomens	28
→ Bijlagen.....	29
Bijlage 1: SiSa-bijlage 2022	30
Bijlage 2: Materialiteit.....	31
Bijlage 3: Onafhankelijkheid en ViO	32
Bijlage 4: Communicatie met governance belaste organen	33
Bijlage 5: Beperking verspreidingskring	35

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Bijlage 6: Toelichting financiële kengetallen	36
---	----

Samenvatting

- Inhoudsopgave
- **Samenvatting**
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Dashboard accountantscontrole

Getrouwheid en rechtmatigheid

- Wij zijn voornemens om bij de jaarrekening 2022 van de gemeente Bunnik een goedkeurende controleverklaring voor de rechtmatigheid en een goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid.
- De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 379.000 respectievelijk € 1.137.000. De rapporteringstolerantie is door de gemeenteraad bepaald op een absoluut bedrag van € 100.000, zowel voor fouten als voor onzekerheden.

Belangrijke aandachtspunten

- Wij hebben een verplichte paragraaf opgenomen in de controleverklaring getiteld Controleaanpak frauderisico's en Controleaanpak continuïteit
- Wij hebben het proces beoordeeld waarmee het management schattingsposten met betrekking tot de grondexploitatie en de voorzieningen bepaalt, en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Een en ander in de context van onze verklaring bij de jaarrekening als geheel.

Interne beheersing

- Tijdens onze interim-controle 2022 hebben wij opzet en bestaan van de belangrijkste beheersmaatregelen getoetst. Alles in aanmerking nemend vinden wij de AO/IB net als voorgaande jaren kwalitatief voldoende is om een gedegen jaarrekeningcontrole uit te voeren. Wij vinden het noemenswaardig hoe de gemeente is meebewogen met de actuele ontwikkelingen en doelmatig te werk is gegaan om de maatschappelijke doelen als de energietoeslagen en opvang ontheemden Oekraïne te realiseren. Verbeterpunten zien toe op de IT-omgeving.

Financiële positie

- De financiële positie van de gemeente is op basis van de gestelde signaleringswaarden vanuit het BBV goed te noemen.
- De financiële positie ultimo 2022 is verbeterd ten opzichte van 2021, met name het gevolg van het positieve resultaat over 2022 ad. € 1,0 miljoen.
- Het weerstandsvermogen bedraagt € 9,7 miljoen. De weerstandscapaciteit is ruim hoger dan de door de gemeente onderkende aanwezige risico's van circa € 3,5 miljoen.

- Inhoudsopgave
- **Samenvatting**
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Overige gemeente-specifieke onderwerpen:

- Wij hebben het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent worden gebruikt.
- Wij hebben controleverschillen in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage 2022 geconstateerd.
- Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2022 niet strijdig zijn met de Wet normering topinkomens (WNT) en dat de jaarrekening 2022 van de gemeente Bunnik voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.
- Wij verwijzen voor een inhoudelijke analyse van de overschrijding naar de analyse begrotingsrechtmatigheid zoals opgenomen in de jaarrekening. Hiermee legt uw gemeente verantwoording af over de rechtmatigheid van de lasten over 2022. Er is geen sprake geweest van overschrijdingen die als onrechtmatigheid meetellen in ons oordeel.
- Naar aanleiding van de uitgevoerde controlewerkzaamheden inzake de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen hebben wij onrechtmatigheden vastgesteld. Wij hebben een afwijking geconstateerd groot € 182.000. Op basis van onze evaluatie hebben deze onrechtmatigheden geen impact op de strekking van de controleverklaring.

Sociaal domein

- Wij hebben in de zorguitkeringen in natura onzekerheden voor getrouwheid en rechtmatigheid geconstateerd. Deze worden in dit verslag nader toegelicht. De onzekerheden bedragen € 0,6 miljoen (2021: € 0,5 miljoen).
- Net als voorgaand boekjaar hebben wij voor de controle van de uitkeringen in geld (specifiek de A16, G2, G3 en de G4 in de SiSa-bijlage en de Beleidsregels Eenmalige energietoeslag 2022) gebruik gemaakt van de werkzaamheden van de accountant van de RDWI. De uitbreiding van de opdracht is tot stand gekomen door aandringen vanuit de gemeente Bunnik. Uit onze review op deze werkzaamheden blijken geen bevindingen.

- Inhoudsopgave
- **Samenvatting**
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Significant risico

Post	Risico	Werkzaamheden	Conclusie
Het hiernaast genoemde risico ziet niet toe op een specifieke post, maar is op basis van onze controlestandaarden voorgeschreven bij iedere controle en de daaraan gekoppelde werkzaamheden dienen door ons uitgevoerd te worden.	Wij onderkennen het risico dat het management van de gemeente de interne beheersingsmaatregelen doorbreekt met als doel de financiële verslaggeving van de gemeente te beïnvloeden.	• Wij hebben de handmatige aanpassingen en correcties in de administratie over 2022 buiten de reguliere boekingsgang (zoals via het inkoopboek, verkoopboek en/of via het bankboek) gecontroleerd; • Wij hebben de college- en raadsbesluiten doorgenomen. • Wij hebben vastgesteld dat de transacties uit hoofde van de bedrijfsactiviteiten onder de reguliere bedrijfsvoering vallen. • Wij hebben jaarrekeningposten met een schattingselementen gecontroleerd, waaronder de grondexploitaties en de voorzieningen.	• Geen bevindingen • Geen bevindingen • Geen bevindingen • Geen bevindingen

Analyse jaarrekening

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- **Analyse jaarrekening**
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Inhoudelijke bevindingen

De belangrijkste boodschappen voor de raad van de gemeente Bunnik zijn:

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2022 van de gemeente Bunnik uitgevoerd en hebben een goedkeurende controleverklaring voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid verstrekt. Dat houdt het volgende in:

- Naar ons oordeel geeft de jaarrekening 2022 van de gemeente Bunnik een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva per 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.
- Voorts zijn wij van oordeel dat de in de jaarrekening 2022 verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving.
- De jaarstukken 2022 van uw gemeente bestaan uit:
 - Het jaarverslag 2022 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen).
 - De jaarrekening 2022 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting en de SiSa-bijlage).

In het onderdeel “programmaverantwoording” van het jaarverslag dient informatie te worden opgenomen met betrekking tot de vragen: wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (over o.a. weerstandsvermogen, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag. Op basis van Nederlandse wetgeving en de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NVCOS) 720 is de accountant verplicht bepaalde werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het jaarverslag en de andere informatie die in de jaarstukken is opgenomen. Als onderdeel van dit vereiste hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag de vereiste informatie bevat op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en artikel 26 BBV.
- Wij hebben, voor zover wij kunnen beoordelen, vastgesteld dat de verklaringen van de gemeenteraad in het jaarverslag en de andere informatie zoals opgenomen in de jaarstukken verenigbaar zijn met de beweringen en verklaringen die in de jaarrekening zijn opgenomen.
- Wij hebben vastgesteld dat de verklaringen in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de uitgevoerde controlewerkzaamheden.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- **Analyse jaarrekening**
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

→ Wij hebben de in de jaarrekening 2022 van de gemeente Bunnik opgenomen verantwoording inzake de Wet Normering Topinkomens (WNT) gecontroleerd met inachtneming van de Regeling Controleprotocol WNT 2022. Wij concluderen dat de in de jaarrekening 2022 opgenomen verantwoording met toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

Rapporteren over fraude

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening maar ook met betrekking tot omkoping, corruptie, ondermijning en de naleving van andere wet- en regelgeving.

De aandacht voor het thema fraude en integriteit neemt de laatste jaren steeds verder toe. Het zorgt ervoor dat organisaties steeds vaker gevraagd wordt transparant te zijn in de visie, het beleid en het toezicht op het integer handelen in alle geledingen van de organisatie. Dat gaat dus niet alleen over fraude maar ook over misbruik en oneigenlijk gebruik, het hanteren van gedragscodes en de naleving van andere regelgeving bijvoorbeeld op het gebied van arbeidsomstandigheden en milieu. Dit geldt niet alleen op de werkvloer, maar vraagt ook iets van organisatie en bestuur.

Met ingang van 2022 is het op grond van de verslaggevingsregels voor veel organisaties verplicht om in het jaarverslag te rapporteren over de fraudegevoeligheid van de organisatie. Voor gemeente geldt een aanbeveling om hierover te rapporteren vanuit de kadernota rechtmatigheid. Voor gemeenten geldt echter vanuit Artikel 2:391 lid 1 BW dat voornaamste risico's dienen te worden toegelicht in onder andere de paragraaf bedrijfsvoering. Wij dienen als uw accountant er op toe te zien dat het college B&W rapporteert over de voornaamste frauderisico's en het fraudemanagement van de gemeente.

De afgelopen jaren hebben we steeds aandacht gevraagd voor het opstellen van een (fraude)risicoanalyse en de rapporteringsverplichting in veel sectoren is een volgende stap in dit proces. De gemeente Bunnik beschikt over een stelsel aan maatregelen om fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan als onderdeel van een integrale frauderisicoanalyse inclusief de rapportering over de fraudegevoeligheid van de activiteiten. De gemeente heeft gerapporteerd in paragraaf "Frauderisico's". Wij verwijzen in onze controleverklaring in sectie "Controle-aanpak frauderisico's".

De accountant maakt zelf ook een inschatting van de frauderisico's binnen een organisatie, en vormt zich een beeld van de maatregelen van interne beheersing die de organisatie heeft getroffen om mogelijke fraudes van materieel belang te voorkomen en te bezien of deze maatregelen effectief zijn.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- **Analyse jaarrekening**
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

In iedere organisatie bestaat een risico op het doorbreken van de interne beheersing door het management bij de totstandkoming van schattingen. We beoordelen in het kader van onze controle de interne processen op deze schattingen en doen detailcontroles op de uitgangspunten en aannames die aan significante schattingen ten grondslag liggen. Ook zijn we alert op ongebruikelijke transacties, samenwerkingsrelaties en de naleving van procedures die mede tot doel hebben transparantie en integer handelen te bevorderen. Elementen daaruit zijn controles op de prestatielevering bij inkooptransacties en het naleven van aanbestedingsregels.

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college van burgemeester en wethouders, inclusief het invoeren en onderhouden van interne-beheersingsmaatregelen met betrekking tot de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en de efficiency van de bedrijfsvoering, en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Fraude en integriteit

Jaarlijks verkrijgen wij inzicht in de integriteitsmeldingen. Wij hebben op basis van onze controle en de besprekingen geen fraudegevallen geconstateerd. Onze conclusie is dat uw gemeente op een adequate wijze opvolging geeft aan geïdentificeerde integriteitskwesaties, en hierover tijdig met ons in contact treedt.

Continuïteitsbeoordeling

In het kader van de jaarrekeningcontrole beoordelen wij ook het vermogen van de gemeente om de activiteiten in de komende twaalf maanden voort te zetten. Elementen die we in deze beoordeling betrekken zijn onder meer de vermogenspositie, de begroting voor het komende boekjaar, de afhankelijkheid van eigen inkomsten, de risico's die u zelf identificeert en uiteraard ook de risico's die wij als uw accountant signaleren.

Vanwege de coronapandemie, de energieprijzontwikkeling en ontwikkelingen in de regelgeving voor accountants is, net als bij het onderwerp fraude, steeds vaker informatie in de controleverklaring opgenomen over de

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- [Analyse jaarrekening](#)
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

continuïteitsbeoordeling die wij uitvoeren. De continuïteitsafwegingen worden bij u op dit moment veelal expliciet gemaakt en zijn onderdeel van het proces waarin organisatie en bestuur worden betrokken. Dit heeft haar weerslag in bijvoorbeeld paragraaf 'Financieel Weerstandsvermogen en Risicobeheersing', waarin u aandacht heeft voor uw risico-beheersing en de gestelde norm kengetallen waarop de provincie Utrecht haar beoordeling baseert. Daarnaast heeft de provincie akkoord gegeven op de begroting 2023, de meerjarenraming en de provincie heeft de gemeente niet onder toezicht geplaatst. Tevens is er geen sprake van een artikel 12 status bij de gemeente.

Sociaal Domein

Ook over 2022 heeft de accountant van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) niet-goedkeurende controleverklaringen afgegeven bij de verantwoordingen over 2022 inzake de persoonsgebonden budgetten (PGB's) jeugdwet en Wmo. Evenals voor 2021 en eerder betreft het controleverklaringen met beperking, waar in eerdere jaren afkeurende controle-verklaringen werden afgegeven. Daardoor bestaat in beginsel onzekerheid over de door de gemeente Bunnik verantwoorde PGB-bestedingen over 2022 van maximaal ca. € 201.000 (2021: € 270.000). Gerekend met de onrechtmatigheidspercentages, zoals gerapporteerd door de accountant van de SVB, komt de geëxploreerde fout in de populatie over 2022 uit op € 21.000. Dit bedrag is boven ons duidelijke onbeduidend bedrag en wordt meegewogen in ons oordeel.

Naast de PGB's heeft de gemeente bestedingen bij zorgaanbieders over 2022 in het kader van Jeugdwet en Wmo. In veel gevallen is een controleverklaring met gewaarmerkte productieverantwoording van de zorgaanbieders ontvangen. Via de productieverantwoording verkrijgt u zekerheid over de juistheid en rechtmatigheid van de geleverde zorgprestaties. Is nog geen controleverklaring ontvangen, of is de controleverklaring qua strekking niet-goedkeurend, dan hebben wij de verstrekking aan de betreffende zorgaanbieder volledig als onzekerheid aangemerkt. In totaliteit resteert hiermee nog een onzekerheid van maximaal ca. € 630.000 (2021: € 349.000), grotendeels met betrekking tot de Jeugdzorg. Dit bedrag ligt beneden de goedkeuringstolerantie voor onzekerheden van € 1,1 miljoen (zie bijlage 2). De geconstateerde onzekerheid heeft daarmee geen invloed op het oordeel.

SiSa-bijlage

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Hiervoor verwijzen wij naar bijlage 1 in dit verslag.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- **Analyse jaarrekening**
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Verantwoordingsinformatie van de RDWI

In voorgaand boekjaar hebben wij bij diverse uitkeringsregelingen verantwoordingsinformatie ontvangen van de gemeenschappelijke regeling Regionale Dienst Werk en Inkomen Kromme Rijn Heuvelrug te Zeist (Hierna: RDWI). Over 2022 heeft de RDWI naast de reguliere uitkeringen zoals de Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet (G2), het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (G3) en de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers en de Tijdelijke regeling overbruggingsregeling (G4) ook de uitvoering van de regelingen die in het leven zijn geroepen door de oorlog in Oekraïne en de daaruit volgende energiecrisis verricht namens de aangesloten gemeenten. Dit betreffen:

- Regeling A16 Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne
- Regeling G2 Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet
- Regeling G3 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004
- Energietoeslag (geen onderdeel van SiSa, maar via het gemeentefonds gefinancierd)

Voor de controle van de in de SiSa-bijlage opgenomen regelingen hebben wij ons voor wat betreft de rechtmatige bestedingen kunnen baseren op de door de accountant van de RDWI gecertificeerde en gewaarmerkte verantwoordingen inzake deze regelingen. Wij hebben de accountant van de RDWI instructies gegeven ten behoeve van de controle op de uitvoering van deze regelingen. Naar aanleiding van deze controle is door de accountant op 1 mei 2023 een goedkeurende controleverklaring verstrekt bij de uitkeringen namens de RDWI. Wij hebben ter onderbouwing van dit oordeel en in het kader van het voldoen aan de door ons gedeelde instructies een controlememorandum ontvangen. Naar aanleiding hiervan hebben wij een dossier review uitgevoerd op de door de accountant van de RDWI verrichtte werkzaamheden.

Bevindingen Europese aanbestedingen

Uit onze rechtmatigheidscontrole van uw aanbestedingen blijkt de volgende fout(en) uit hoofde van de Europese aanbestedingswet:

Inkoopbehoefte	Omvang in €	Oorzaak
Inhuur projectleider	143.000	Doorlopende inhuur, zonder een overbruggingscontract. Deze fout heeft de gemeente Bunnik zelf geïdentificeerd.
Afname salarissoftware	39.000	Door het verloop van de looptijd van het contract is de omvang jaarlijks groter geworden. Op de totale looptijd blijkt dat de totale contract waarde en daardoor ook de bestedingen boven de Europese drempel uitkomen waardoor de bestedingen over 2022 onrechtmatig zijn.
Totaal	182.000	

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- **Analyse jaarrekening**
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Wij merken op dat de gemeente Bunnik door haar relatief kleine omvang afhankelijk is van de inhuur van derden op verschillende disciplines waaronder de ruimtelijke ordening en het sociaal domein, maar ook op de financiële administratie en ten aanzien van de invoering van de omgevingswet. Relatief korte contracten en decentraal inkopen brengt risico's met zich mee waardoor de kans op onrechtmatigheden bij doorlopende contracten en bij uitgebreide taken of projecten toeneemt. Wij adviseren de gemeente om met het intreden van de rechtmatigheidsverantwoording vanaf 2023 zorg te dragen voor het vastleggen van de inkoopoverwegingen inclusief de contractwaarde of de raming van de opdracht en deze alvorens in te kopen of te verlengen voor te leggen aan de afdeling inkoop via bijvoorbeeld een startformulier. Voor wat betreft inhuur raden wij u (Europees aanbestede) raamovereenkomsten aan. Op dit moment maken afdelingen individueel gebruik van een Dynamisch Aankoop Systeem. Dat is absoluut een mogelijkheid, maar hierbij loopt u het risico dat inkopen over meerdere afdelingen die in samenhang worden gezien, individueel in de markt worden gezet. Vanuit uw decentrale inkoopmodel blijft dit een risico.

De gemeente Bunnik doet in haar analyses van de rechtmatigheid van inkopen met enige regelmaat een beroep op de uitzonderingen in artikel 2.163b - f, specifiek artikel 2.163e, onvoorziene omstandigheden. Bij een dergelijk beroep wordt van de aanbestedende dienst verwacht dat op Tenders.nl of een ander vergelijkbaar platform een melding wordt gedaan van de wijziging van de opdracht. Dit laatste wordt door de gemeente Bunnik vrijwel nooit gedaan. Daarnaast komt het beroep op de onvoorziene omstandigheden relatief vaak voor. De wet verbiedt een beroep op onvoorziene omstandigheden met als doel een aanbesteding te omzeilen. Door relatief frequent een beroep op onvoorziene omstandigheden te doen loopt u het risico dat argument 'sleets' te maken. Nu merken wij op dat de afgelopen jaren een beroep op onvoorziene omstandigheden rechtvaardigen. Desalniettemin adviseren wij u om - nu omstandigheden zich weer normaliseren - met name voor inhuur een totaal analyse te maken van uw inhuurbehoeftes, waarin u ook het effect van (normale) ziektevervanging inrekent. Op basis van deze behoeftebepaling zal beoordeeld moeten worden welke aanbestedingsvorm u moet kiezen.

Mocht u toch nog een beroep doen op onvoorziene omstandigheden, dan moet u voor elke omstandigheid een verklaring deponeren bij een digitaal aanbestedingsplatform.

Begrotingsrechtmatigheid

U hebt als gemeente conform uw financiële verordening meerdere programma's in de begroting en de jaarrekening opgenomen. De raad heeft deze drie programma's geautoriseerd. Zodoende toetsen wij het naleven van het budgetrecht van de raad op deze drie onderdelen, waarbij wij ten aanzien van de programma's een verdiepende doorkijk maken. Voor wat betreft begrotingsrechtmatigheid dienen de lasten beoordeeld te worden op het niveau van de genoemde programma's.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Overzicht programma's (x € 1.000)

Programma	Begroting lasten	Rekening lasten	Saldo	Toelichting
Overhead	7.368	7.483	-116	Zie toelichting hieronder

Deze passen daarmee binnen het bestaande beleid en tellen niet mee in het oordeel van de accountant over de rechtmatigheid.

Investeringskredieten

Op pagina 129 tot en met 133 worden in de jaarrekening van de gemeente de investeringskredieten zoals vastgesteld verantwoord en worden de bestedingen per heden op de kredieten inzichtelijk gemaakt. Wij hebben vastgesteld dat het restant van de kredieten juist is bepaald. Wij concluderen dat de bestedingen in zowel voorgaande dienstjaren als in het dienstjaar 2022 binnen de kredieten zijn gebleven, met uitzondering van de aan te vullen kredieten. De overschrijding bedraagt € 8.000. Deze overschrijding valt onder ons duidelijk onbeduidend bedrag. Om deze reden wegen wij deze overschrijding niet mee in ons oordeel.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- **Analyse jaarrekening**
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Financiële positie

In de Jaarstukken 2022 is in de 'Paragraaf Financieel Weerstandsvermogen en Risicobeheersing' het risicoprofiel van de gemeente Bunnik geschetst, alsmede de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit. Volgens de door Bunnik gehanteerde systematiek bedraagt deze verhouding ultimo 2022 van 2,8 (2021: 3,0). Daarmee is de weerstandscapaciteit lager dan in 2021. Uw gemeente heeft geen minimale norm vastgesteld, maar acht een weerstandsratio van meer dan 2,0 uitstekend en daar voldoet uw gemeente ultimo 2022 aan. Wij hebben vorig jaar uw aandacht gevraagd voor het herijken van het benodigd weerstandsvermogen. Deze exercitie is in 2022 uitgevoerd, en de uitkomsten zijn op pagina 57 tot en met 59 van de jaarstukken 2022 uitgewerkt. De voornaamste stijging betreft de benodigde weerstandscapaciteit voor de gebiedsontwikkeling Kersenweide en Stationsgebied. Voor gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen zijn een zestal kengetallen vastgesteld door het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Wij hebben in bijlage 6 van dit verslag ter duiding de betekenis per kengetal opgenomen. Er is geen vaste norm of streefwaarde voor de hoogte van de kengetallen; een gebruiker dient alle kengetallen in ogenschouw te nemen bij het beoordelen van de financiële positie van een decentrale overheid. Wel hanteert de overheid drie signaleringswaarden, namelijk minst risico, neutraal en meest risicovol.

Onderstaand overzicht toont (verkort) de financiële positie van uw gemeente op 31 december 2022:

Kengetal	JRK 2021	Begroting 2022	JRK 2022	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	14%	61%	20%	< 90	90 - 130	> 130
Netto schuldquote (gecorrigeerd)	14%	61%	20%	< 90	90 - 130	> 130
Solvabiliteit	56%	46%	58%	> 50	20 – 50	< 20
Grondexploitatie	-1%	-2%	-1%	> 0	0	< 0
Structurele exploitatieruimte	0%	-2%	4%	<20	20 – 35	>35
Belastingcapaciteit	142%	133%	133%	<95	95 – 105	>105

Op basis van bovenstaand overzicht blijkt dat u qua signaleringswaarden van uw kengetallen in de categorie “minst risicovol” zit met uitzondering van de belastingcapaciteit en de grondexploitatie, net als voorgaand boekjaar en conform uw eigen begroting 2022. Wij hebben in de controle 2022 geconstateerd dat de dekking van het product riool ontoereikend is. De gemeente heeft de toelichting in de jaarrekening daarover aangescherpt. In de belastingcapaciteit zit beperkte ruimte om de tarieven te verhogen. Gelet op de aankomende investeringen in de Kersenweide en het Stationsgebied hebben wij met de financiële kolom gesproken over de toekomstige middelen die nodig zijn om deze taken uit te voeren. Wij hebben begrepen dat de gemeente in juni 2023 een herzien Water Rioleringsplan gaat voorleggen aan de Raad en dat er in de ramingen voor de Kersenweide rekening is gehouden met hogere kosten voor onder andere riolering.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- **Analyse jaarrekening**
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Resultaatanalyse

In de jaarrekening is het resultaat ten opzichte van de begroting vóór en na wijziging als volgt samengevat:

X € 1.000	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Werkelijk gerealiseerd
Baten	32.948	36.916	36.789
Lasten	33.121	37.304	35.509
Saldo van baten en lasten	-173	-388	1.280
Onttrekking reserves	1.184	2.838	2.218
Toevoeging reserves	1.011	2.450	2.450
Gerealiseerd resultaat	0	0	1.048

In de programmaverantwoording worden de verschillen ten opzichte van de raming na wijziging uitgebreid toegelicht, ook voor wat betreft de mutaties in de reserves. Ook in de toelichting op de rekening van baten en lasten worden de verschillen toegelicht, logischerwijs in meer gecompliceerde vorm om dubbeling voor de lezer te voorkomen.

Uit de analyse blijkt dat het voordelig resultaat ad € 1,0 miljoen onder meer wordt veroorzaakt doordat een aantal op de pagina's 7 tot en met 10 van de jaarstukken vermelde posten.

Controle verschillen

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- **Controleverschillen**
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Gecorrigeerde en niet-gecorrigeerde fouten respectievelijk onzekerheden

Wij hebben de volgende gecorrigeerde en niet-gecorrigeerde fouten respectievelijk onzekerheden in de controle 2022 geconstateerd:

In de controle opgenomen aanpassingen

Gecorrigeerde controleverschillen	Bedrag in €
Balansposities zorg in natura (resultaateffect € 4.000)	87.000

Niet-gecorrigeerde controleverschillen

Niet gecorrigeerde controleverschillen	Bedrag in €
Aanbestedingsfouten	182.000
Nagekomen inkoopfacturen in boekjaar 2023 over prestaties geleverd in 2022	47.000
Geëxtrapoleerde fout PGB's	21.000

Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Aard van de tekortkomingen in de toelichting	Rechtmatigheid	Getrouwheid
NVT	NVT	NVT

Wij hebben de resterende ongecorrigeerde controleverschillen als volgt geëvalueerd in relatie tot de door ons gehanteerde materialiteit om tot een oordeel voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid bij de jaarrekening 2022 te komen.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- **Controleverschillen**
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Wij komen tot het volgende overzicht:

Aard van de fouten	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode	€ 47.000	€ 47.000
Rechtmatigheidsfout is tevens getrouwheidsfout	€ 0	€ 0
Rechtmatigheidsfout is per saldo ook een getrouwheidsfout	€ 0	€ 0
(Sub)Totaal getrouwheidsfouten	€ 47.000	€ 47.000
Extra absolute waarde rechtmatigheidsfouten	€ 21.000	
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding/fido)	€ 182.000	
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	€ 0	
Overige rechtmatigheidsfouten	€ 0	
Totaal rechtmatigheidsfouten	€ 250.000	€ 47.000

Aard van de onzekerheden	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Onzekerheid rechtmatigheid is ook een onzekerheid inzake getrouwheid:	€ 0	€ 0
(Sub)Totaal onzekerheden in de controle getrouwheid	€ 0	€ 0
Extra absolute waarde onzekerheden rechtmatigheid - Verstrekkingen Jeugdwet en Wet Maatschappelijke Ondersteuning	€ 630.000	€ 630.000
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit externe regels (EU-staatssteun)	€ 0	
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	€ 0	
Overige onzekerheden inzake de rechtmatigheid	€ 0	
Totaal onzekerheden in de controle rechtmatigheid	€ 630.000	€ 630.000

Voorgaande tabel is tevens in de schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening 2022 opgenomen die de burgemeester en de gemeentesecretaris aan ons verstrekt hebben alvorens wij de controleverklaring bij de jaarrekening 2022 afgaven.

Administratieve organisatie en interne beheersing

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- **Organisatie**
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Administratieve organisatie en interne beheersing

Wij hebben, als onderdeel van de controle van de jaarrekening 2022, de interimcontrole voor de gemeente Bunnik in het najaar van 2022 uitgevoerd. Deze controle is primair gericht op de analyse en evaluatie van de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle. Tevens heeft deze controle als doelstelling om de aandachtspunten voor de jaarrekening 2022 te signaleren en onder uw aandacht te brengen. Onze conclusies inzake de interne beheersing zijn opgenomen in onze boardletter 2022 d.d. 3 februari 2023.

Naar aanleiding van onze controlewerkzaamheden 2022 hebben wij een aantal nieuwe bevindingen opgenomen. Deze komen deels voort uit een verdere verdieping van onze controle op basis van onze controlestandaarden. Daarnaast leiden actuele ontwikkelingen tot nieuwe uitdagingen die een beroep doen op het aanpassingsvermogen van de gemeente.

Alles in aanmerking nemend vinden wij de AO/IB net als voorgaande jaren kwalitatief voldoende is om een gedegen jaarrekeningcontrole uit te voeren. Wij vinden het noemenswaardig hoe de gemeente is meebewogen met de actuele ontwikkelingen en doelmatig te werk is gegaan om de maatschappelijke doelen als de energietoeslagen en opvang ontheemden Oekraïne te realiseren.

Onze bevindingen en adviespunten zijn in goede samenspraak met de ambtelijke organisatie tot stand gekomen. Daarnaast zien wij deze punten als een stip op de horizon, gericht op het toekomstbestendig doorontwikkelen van de kwaliteit van de organisatie en de onderliggende processen.

Voor onze detailbevindingen verwijzen wij u naar de volledige tekst van de boardletter 2022.

IT-audit

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- **IT-audit**
- Overig
- Bijlagen

IT-audit

Samenvatting tekortkomingen IT-audit

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen hebben betrekking op de onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij geen volledigheid pretenderen.

In het kader van de jaarrekeningcontrole over het boekjaar 2022 hebben wij een update van de IT-audit werkzaamheden over boekjaar 2021 uitgevoerd met betrekking tot de opzet en het bestaan van de algemene ICT beheersmaatregelen binnen de automatiseringsomgeving van de gemeente Bunnik. Goedwerkende geautomatiseerde systemen kunnen bijdragen aan de doorontwikkeling van processen zodat Bunnik toekomstbestendig kan (blijven) opereren en daarmee risico's op effectieve en efficiënte wijze mitigeren. Het optimaliseren van processen zal tevens een bijdrage leveren bij het oplossen van een aantal bevindingen in de bedrijfsvoering die in eerdere jaren zijn geconstateerd, zoals het versterken van de processen rondom het toekennen, wijzigen en ontnemen van rechten en rollen in bedrijfskritische applicaties. In voorgaand boekjaar hebben wij een aantal bevindingen geconstateerd die in 2022 nog onderhanden zijn. Een voorbeeld hiervan is het versterken van de wachtwoordinstellingen. De gemeente heeft bewust gekozen om de resterende punten vanaf 2023 op te lossen.

Daarnaast heeft de gemeente in maart 2023 een assuranceverklaring ISAE 3402 Type II over de werking van de interne beheersing bij de RID ontvangen. De werkzaamheden van de EDP auditor hebben niet geleid tot tekortkomingen.

Wij vragen met name uw aandacht voor de inrichting van uw systemen in het sociaal domein. Voor deze systemen werkt u samen met andere regiogemeentes. Wij beseffen dat opvolging daardoor meer tijd kan vragen. Gezien de aandachtspunten in dit systeem en de kwetsbaarheid van de privacygevoelige informatie in deze systemen brengen wij de opvolging van onze bevindingen nogmaals onder uw aandacht.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking

Overeenkomstig artikel 2:393, lid 4 van het Burgerlijk Wetboek zijn wij verplicht om onze bevindingen te rapporteren met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze controle heeft geen aangelegenheden geïdentificeerd die op dit gebied aan u gerapporteerd moeten worden, anders dan de waarnemingen zoals hiervoor besproken.

Overige onderwerpen

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Overige onderwerpen

Geen significante wijzigingen in de reikwijdte van de controle

De reikwijdte van onze controle staat omschreven in onze opdrachtbevestiging d.d. 8 november 2022 en de door de raad vastgestelde controleverordening. Er is gedurende de controle geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle. Ook hebben zich geen wijzigingen voorgedaan in de reikwijdte.

Geen wijzigingen in significante verslaggevingsvoorschriften

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn zeer belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de resultaten van de gemeente. Daarnaast vereisen zij van het management het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van de gemeente zijn uiteengezet in de toelichting in de jaarrekening 2022. Wij hebben het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent worden gebruikt.

Inschattingen door het management

In onze risicoanalyse en controleaanpak van de gemeente Bunnik hebben wij een significant risico aangemerkt die betrekking heeft op inschattingen door het management. Conform onze controleaanpak hebben wij 'management override of controls' aangemerkt als significant risico.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Wet Normering Topinkomens

De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2022 niet meer bedragen dan € 216.000 per jaar. Daarnaast dienen instellingen de salarissen openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

Wij hebben tijdens onze controle geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel die van invloed zijn op de WNT. In 2022 hebben wij geen overschrijdingen van de grensbedragen voor topfunctionarissen en overige medewerkers geconstateerd.

Vertrek, vervanging en aantreding zijn lastige onderwerpen binnen de complexe WNT-regelgeving. Wij constateren dat de kennis over de complexe aspecten van de WNT onvoldoende kennis bij de gemeente Bunnik aanwezig is. Die kennis kunt u overigens inhuren of zelf opleiden. Het is wel zaak om de kennisbehoefte tijdig te signaleren en een oplossing te organiseren.

Eshuis

Bijlagen

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- **Bijlagen**

Bijlage 1: SiSa-bijlage 2022

Regeling nummer	Regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in €'s	Toelichting fout/onzekerheid
J&V A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	NVT	NVT	NVT
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021	NVT	NVT	NVT
BZK C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	NVT	NVT	NVT
BZK C55	Aanpak energiearmoede	NVT	NVT	NVT
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	NVT	NVT	NVT
OCW D8	Specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	NVT	NVT	NVT
OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	NVT	NVT	NVT
I&W E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	NVT	NVT	NVT
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022	NVT	NVT	NVT
SZW G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2021	NVT	NVT	NVT
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022	NVT	NVT	NVT
SZW G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2021	NVT	NVT	NVT
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers en de Tijdelijke regeling overbruggingsregeling (Tozo)_gemeentedeel 2022	NVT	NVT	NVT
SZW G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers en de Tijdelijke regeling overbruggingsregeling _Totaal 2021	NVT	NVT	NVT
SZW G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2022	NVT	NVT	NVT
SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	NVT	NVT	NVT
SZW G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen	NVT	NVT	NVT
SZW G13	Regeling specifieke uitkering onderwijsroute	NVT	NVT	NVT
VWS H4	Specifieke uitkering stimulering sport	NVT	NVT	NVT
VWS H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	NVT	NVT	NVT
VWS H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	NVT	NVT	NVT
Totaal				

Oordeel getrouwheid: Goedkeurend
 Oordeel rechtmatigheid: Goedkeurend

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- **Bijlagen**

Bijlage 2: Materialiteit

Controleaanpak en uitvoering controle

Wij hebben onze controlewerkzaamheden uitgevoerd in overeenstemming met de door ons voorgenomen controleaanpak. Dat houdt in dat wij onze controle voor een groot deel gegevensgericht hebben uitgevoerd.

Onze controleaanpak is onder andere gebaseerd op een adequate risicoanalyse. Wij hebben enkele gesprekken met ambtelijk medewerkers gevoerd over de binnen de gemeente Bunnik intern toegepaste risicoanalyse, het werkprogramma en de aanpak van de te verrichten verbijzonderde interne controlewerkzaamheden.

Goedkeurings- en rapporteringstolerantie

De raad bepaalt de goedkeuringstolerantie die de accountant bij zijn controle van de jaarrekening dient te hanteren. Normaliter wordt hiervoor de richtlijn op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) aangehouden, zo ook door de gemeente Bunnik.

Op grond van de jaarrekening 2022 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten 1% van de totale lasten, inclusief dotaties aan de reserves, dat is afgerond € 379.000 en voor onzekerheden 3% van de totale lasten, inclusief dotaties aan de reserves, dat is afgerond € 1.137.000. Wordt deze goedkeuringstolerantie niet overschreden, dan kan een goedkeurende controleverklaring worden afgegeven. De goedkeuringstolerantie is een kwantitatieve maatstaf. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen. De rapporteringstolerantie is door de gemeenteraad bepaald op een absoluut bedrag van € 100.000, zowel voor fouten als voor onzekerheden.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- **Bijlagen**

Bijlage 3: Onafhankelijkheid en ViO

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Bunnik

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)” en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Eshuis ingebed.

Ons zijn geen relaties bekend tussen Eshuis Registeraccountants B.V. en haar zuster- en of dochterondernemingen en de gemeente, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Eshuis beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle partners en werknemers bij Eshuis.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze partners en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- **Bijlagen**

Bijlage 4: Communicatie met governance belaste organen

Bevestiging bij de jaarrekening	☒	Wij hebben ten tijde van de afwikkeling van de jaarrekeningcontrole 2022 een bevestiging bij de jaarrekening van de burgemeester van de gemeente ontvangen.
Verbonden partijen	☒	Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van de transacties met verbonden partijen.
Overige kwesties die aandacht vragen van de met governance belaste personen	☒	De overige kwesties die aandacht vragen van de met governance belaste personen zijn opgenomen in dit verslag.
Tekortkomingen interne controle	☒	Voor de tekortkomingen in de interne controle verwijzen wij naar de boardletter 2022 d.d. 3 februari 2022, alsmede onze toelichtingen in dit verslag.
Wijzigingen in de controleverklaring	☒	Geen sprake van wijzigingen in de controleverklaring.
Feitelijke of vermoedelijke gevallen van fraude, niet-naleving van de wet- en regelgeving of illegale handelingen	☒	Geen sprake van feitelijke of vermoedelijke gevallen van fraude, niet-naleving van de wet- en regelgeving of illegale handelingen.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- **Bijlagen**

Significante moeilijkheden

Geen sprake van significante moeilijkheden.

Meningsverschillen met het management of opgelegde beperkingen

Er is geen sprake van meningsverschillen met het management en/of opgelegde beperkingen.

Andere informatie

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Inbreuken op de onafhankelijkheid

Er is geen sprake van inbreuken op de onafhankelijkheid.

Grondslagen voor financiële verslaggeving

Wij hebben vastgesteld dat de grondslagen voor de financiële verslaggeving in 2022 juist zijn toegepast.

Significante kwesties die zijn besproken of waarover is gecorrespondeerd met het management

De significante kwesties die zijn besproken of waarover is gecorrespondeerd met het management blijken uit dit verslag.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- **Bijlagen**

Bijlage 5: Beperking verspreidingskring

Beperkingen ten aanzien van de verspreiding

Dit verslag wordt aangeboden op basis van de veronderstelling dat het alleen bedoeld is ter informatie van de met governance belaste personen van de gemeente, dat er niet uit mag worden geciteerd en niet naar mag worden verwezen, geheel of gedeeltelijk, zonder onze voorafgaande schriftelijke toestemming en dat wij met betrekking tot het verslag geen enkele verantwoordelijkheid accepteren jegens enige daartoe.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- **Bijlagen**

Bijlage 6: Toelichting financiële kengetallen

Bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties | Staatsblad 2015, 206

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie of gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van indien een lening is aangegaan omdat het eigen vermogen niet liquide is (omdat het vast zit in bijvoorbeeld een gemeentehuis of dat er andere investeringen mee zijn gefinancierd). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de provincie of gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een provincie en gemeente. De solvabiliteitsratio drukt immers het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de provincie of gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds of provinciefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB respectievelijk opcenten op de motorrijtuigenbelastingen. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- **Bijlagen**

ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De kengetallen moeten daarbij in samenhang worden gezien.

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten of provincies leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de woningen kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Wanneer de grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht, loopt een gemeente relatief gering risico. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio.

Belastingcapaciteit

De OZB en de opcenten zijn voor gemeenten respectievelijk provincies de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. Op voorstel van de stuurgroep die naar aanleiding van het advies door de Commissie vernieuwing BBV is ingesteld is ervoor gekozen om de belastingcapaciteit te relateren aan landelijk gemiddelde tarieven. In de eerste plaats is voor een landelijk gemiddelde gekozen omdat over het algemeen geen maximum is gesteld aan belastingentarieven, zoals bij de OZB en parkeerbelasting. Daarnaast geeft een gemiddelde meer inzicht in de betekenis van de belastingcapaciteit voor de financiële positie dan wanneer het gerelateerd wordt aan een maximaal te heffen tarief en worden deze gemiddelden ook onderling door provincies of gemeenten gebruikt om lasten te vergelijken. Ook is er vanuit de praktijk behoefte bij provincies, gemeenten en andere belanghebbende om inzicht te hebben in de lokale tarieven van omliggende gemeenten en provincies. De hoogte van belastingtarieven komen dus niet in een vacuüm tot stand; er wordt daarbij rekenschap gegeven hoe de «eigen» lastendruk (via tarifiering) zich verhoudt tot het landelijke gemiddelde. Zo publiceert het Coelo de «Atlas van de Lokale Lasten», een marco- en micro-overzicht van opbrengsten van de hoogte en ontwikkeling van tarieven, heffingen en woonlasten dat mede daarvoor wordt gebruikt. Ook wordt voortaan in de meicirculaire van het provincie- en gemeentefonds een overzicht opgenomen met de (ontwikkeling van de) gemiddelde lastendruk van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting en de woonlasten van een meerpersoonshuishouden. Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt). De mate waarbij een tegenvaller kan worden bijgestuurd, wordt ook wel de wendbaarheid van de begroting

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- **Bijlagen**

genoemd. Wanneer een gemeente of provincie te maken heeft met een hoge schuld en de structurele lasten hoger zijn dan de structurele baten en de woonlasten of opcenten al relatief hoog zijn, dan is er minder ruimte om te kunnen bijsturen.